

Automobilių techninės apžiūros sektoriaus skaidrumo tyrimas

2006 m. rugpjūčio mėn. 17 d.

Tyrimą užsakė Kelių transporto priemonių valstybinės techninės apžiūros įmonių asociacija “**Transeksa**”.

Tyrimą koordinavo ir fokusuotas diskusijas atliko “**Transparency International**” Lietuvos skyrius.

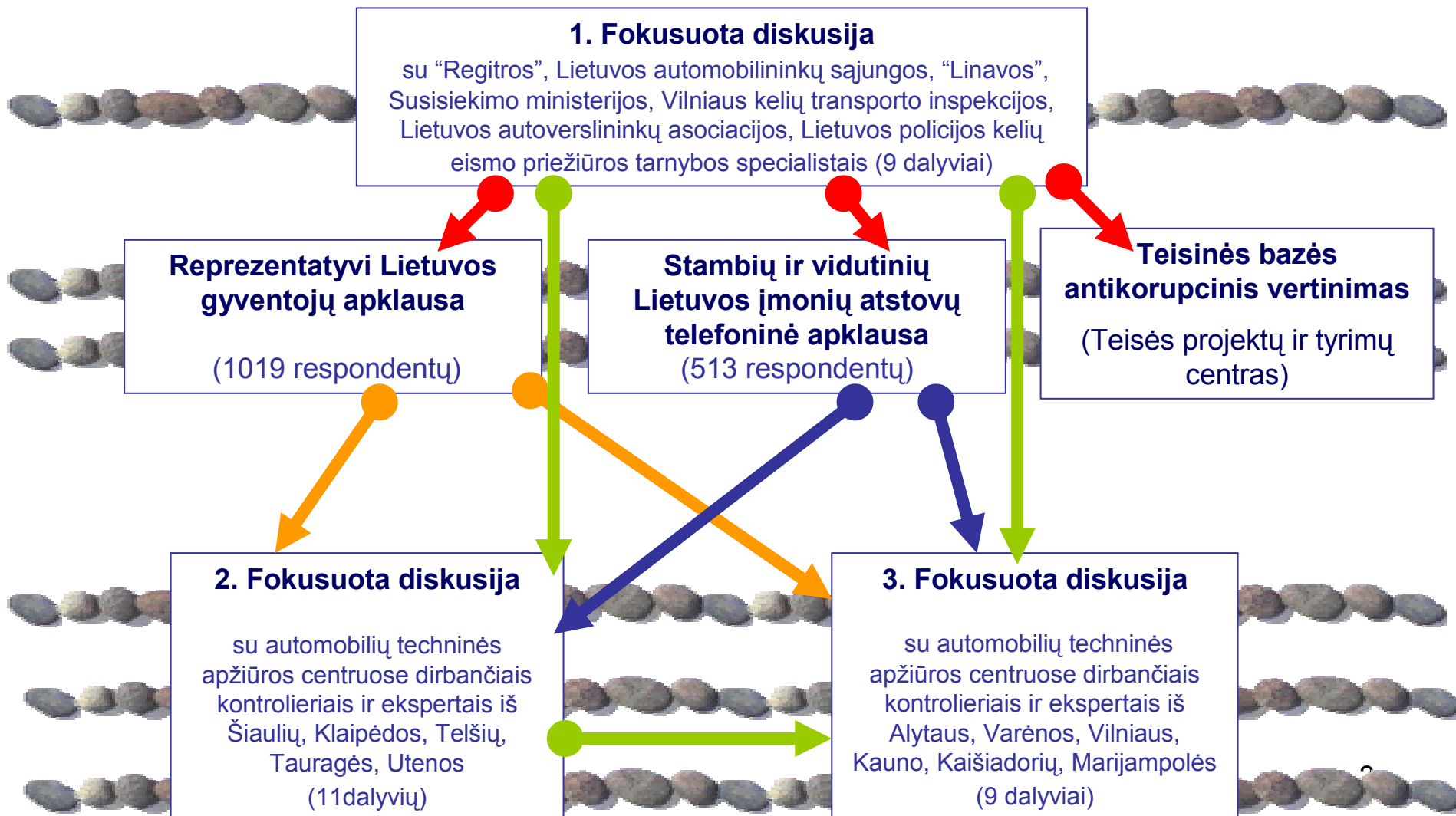
Gyventojų ir verslininkų apklausas atliko rinkos tyrimų ir konsultacijų įmonė “**Viseo**”.

Verslo atstovų apklausos vykdymą parėmė **Jungtinių Tautų vystymo programa**.

Teisinės bazės antikorpucinį vertinimą atliko – **Teisės projektų ir tyrimų centras**.

Tyrimo metodika

Kompleksinis tyrimas, naudojant kokybinius ir kiekybinius duomenų rinkimo ir analizės metodus bei teisinių dokumentų analizę.

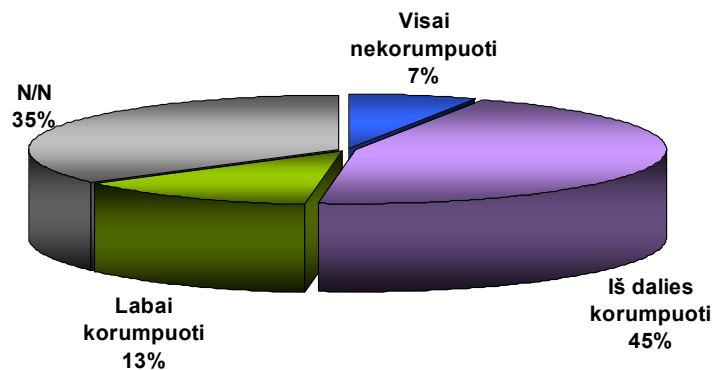
Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa

- **Užsakovas:** Kelių transporto priemonių valstybinės techninės apžiūros įmonių asociacija „Transeksa“, Jungtinių Tautų Vystymo Programa, Transparency International Lietuvos skyrius;
- **Vykdytojas:** VISEO;
- **Tyrimo uždaviniai:**
 - Įvertinti nuostatas apie automobilių techninės apžiūros sektoriaus skaidrumą;
 - Įvertinti informacijos šaltinius apie korupciją automobilių techninės apžiūros centruose;
 - Išanalizuoti Lietuvos žmonių patirtį automobilių techninės apžiūros centruose;
 - Išanalizuoti antikorupcinį potencialą santykyje su automobilių techninės apžiūros centrais;
 - Įvertinti priemonių priimtinumą kovoje su korupcija automobilių techninės apžiūros centruose;
- **Apklauso metodas** – tiesioginis interviu;
- Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa: **imtis** – **1019** apklauso dalyvių;
- **Paklaida** – +/- 3 proc.
- **Apklauso terminai** – 2006 m. gegužės 11 – 19 d.

Nuomonė: Korupcijos vertinimas automobilių techninės apžiūros centruose %

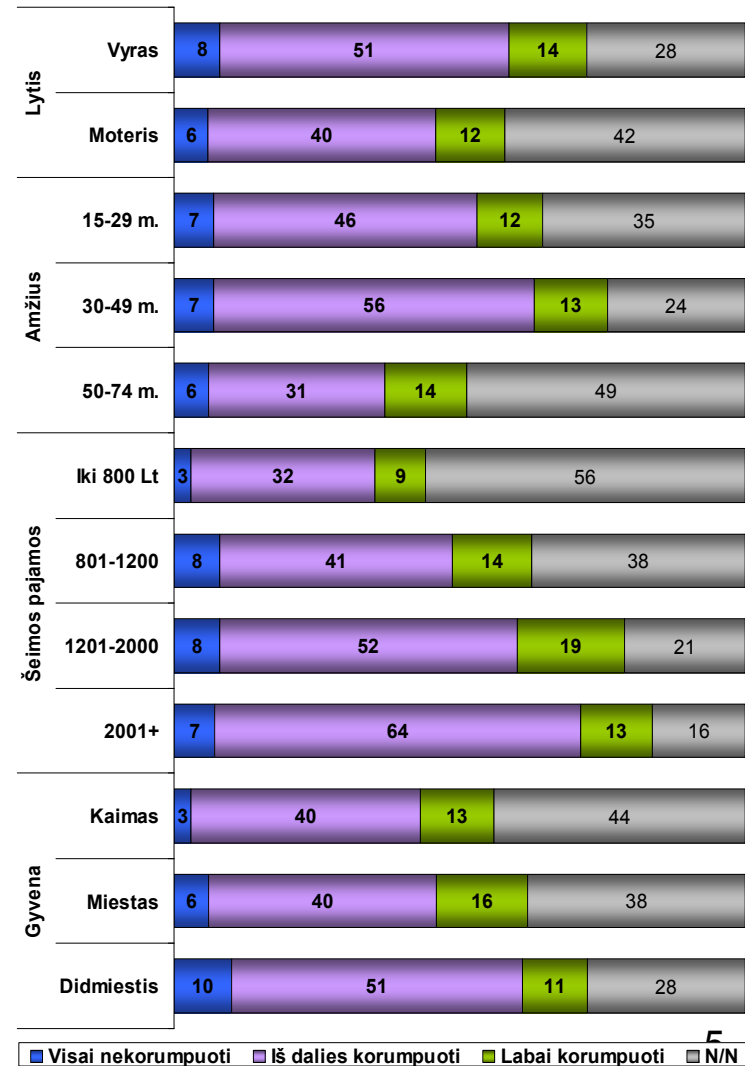
N=1019

AR AUTOMOBILIŲ APŽIŪROS CENTRAI LIETUVOJE YRA KORUMPUOTI?

58 proc. apklausos dalyvių nuomone automobilių techninės apžiūros centrai yra iš dalies ar labai korumpuoti.

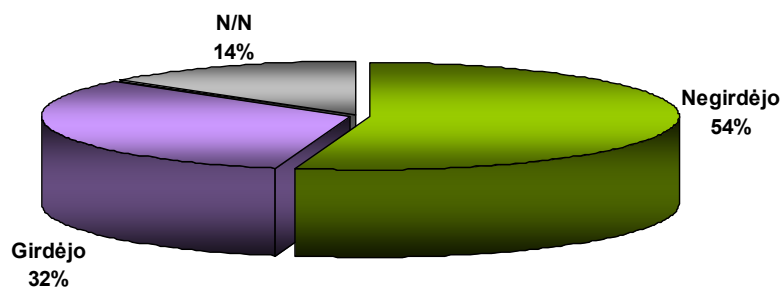
RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS %

Nuomonė: Neoficialūs mokėjimai automobilių techninės apžiūros centruose %

AR TEKO GIRDĖTI KOKIE YRA NEOFICIALŪS MOKĖJIMO TARIFAI LIETUVOS AUTOMOBILŲ TECHNINĖS APŽIŪROS CENTRUOSE?

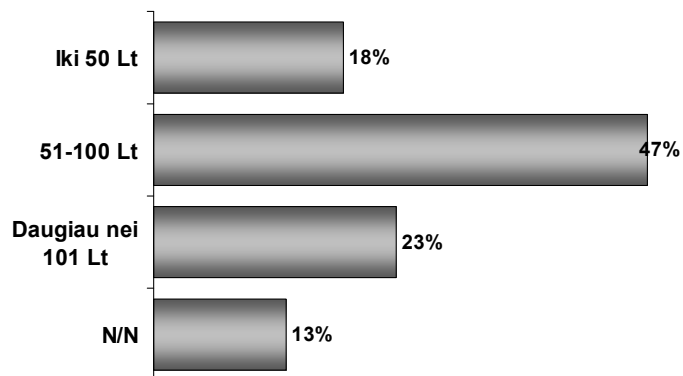
N=1019

NURODYTA NEOFICIALAUS MOKĖJIMO SUMA

N=329

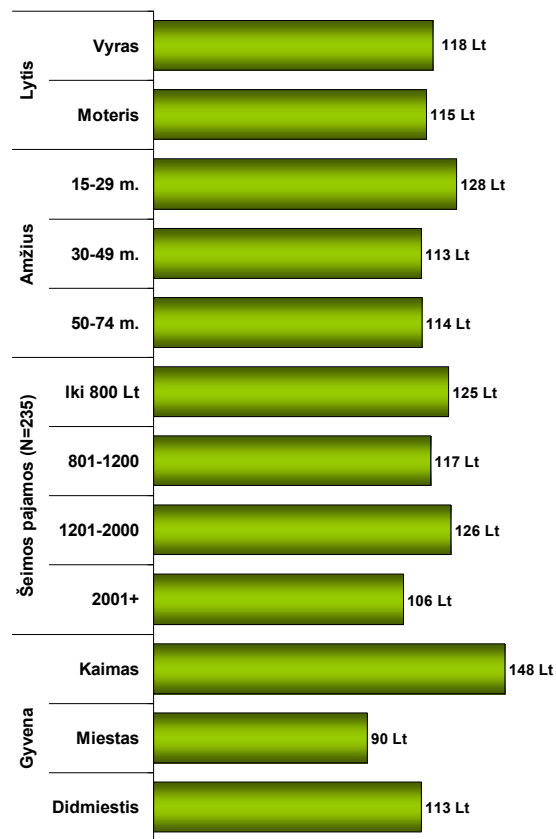
(Respondentai, girdėję, kokia yra neoficialaus mokėjimo suma)

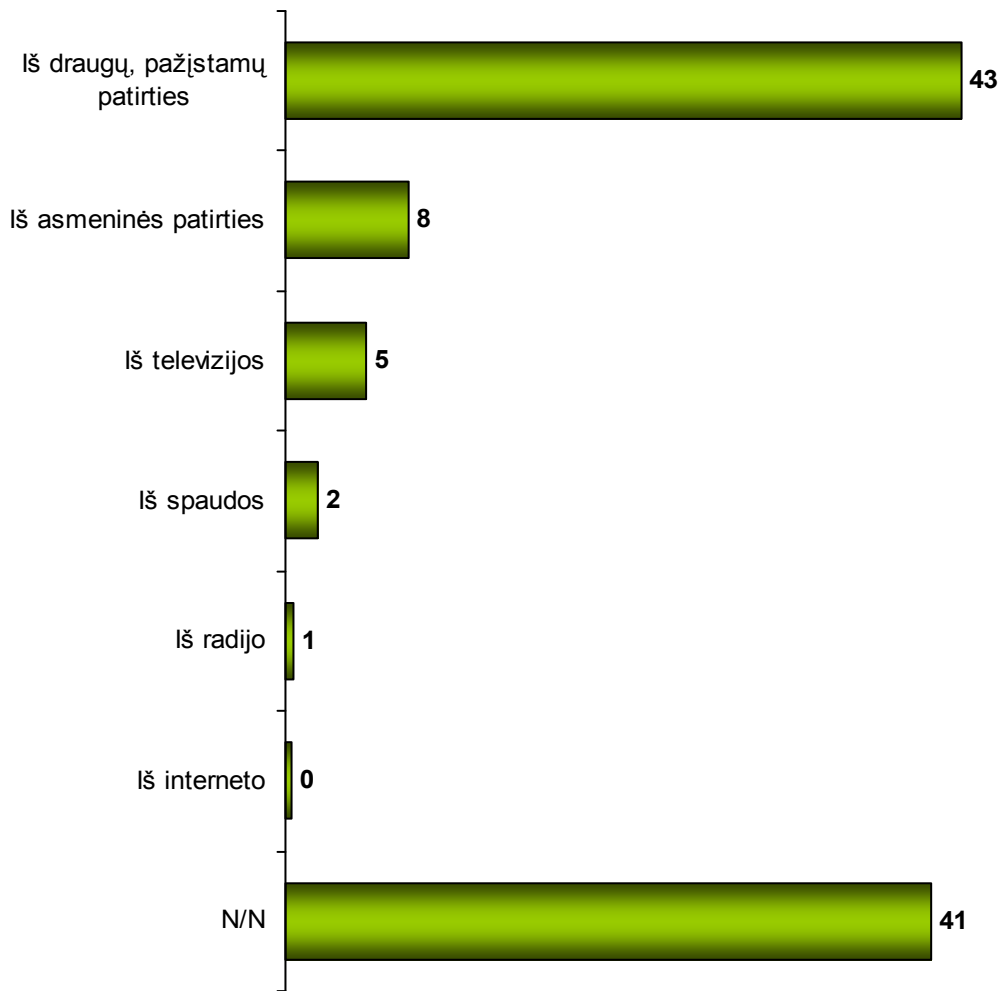
RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS PAGAL NURODYTUS NEOFICIALIUS MOKĖJIMO TARIFUS (VIDURKIAI LITAIŠ)

N=288

(Respondentai, girdėję, kokia yra neoficialaus mokėjimo suma)

Dažniausi informacijos šaltiniai apie korupciją automobilių techninės apžiūros centruose % N=1019

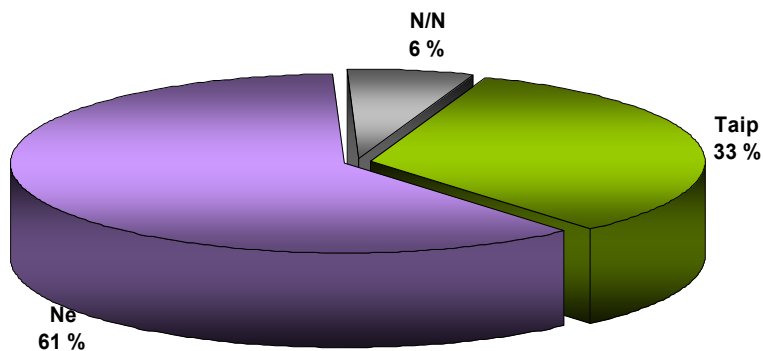
Apklausoje dalyviai apie korupciją automobilių techninės apžiūros centruose dažniausiai sužino iš savo artimos aplinkos- draugų ir pažįstamų. 8 proc. Lietuvos žmonių pagrindiniu informacijos šaltiniu yra jų pačių patirtis. Tokie rezultatai leidžia spėti, kodėl didelis procentas Lietuvos žmonių neturi nuomonės apie automobilių techninės apžiūros centrus.

Patirtis: Ar teko kada nors neoficialiai mokėti už automobilio techninę apžiūrą %

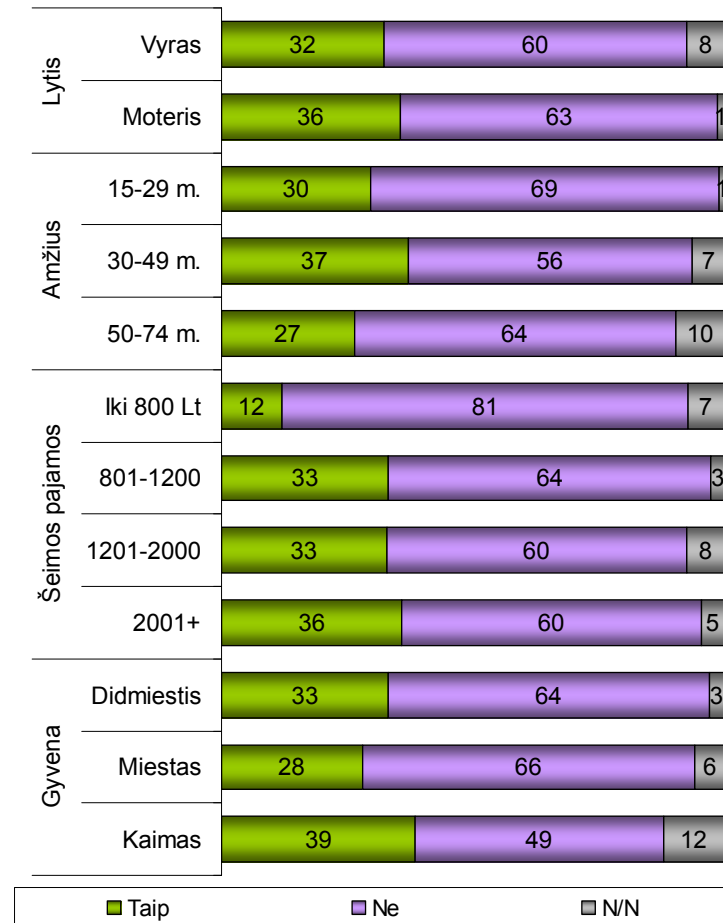
(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą)

N=371

AR TEKO NEOFICIALIAI MOKĖTI UŽ AUTOMOBILIO TECHNINĘ APŽIŪRĄ?

RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS %

Lietuvos korupcijos žemėlapis 2004-2005

Patirtis: GYVENTOJŲ KYŠININKAVIMO INDEKSAI (per paskutinius 5 metus)

Transparency International Lietuvos skyrius, Specialiųjų Tyrimų tarnyba

	<i>Prievartavimo indeksas</i>		<i>Davimo indeksas</i>		<i>Efektyvumo indeksas</i>	
	2004 m.	2005 m.	2004 m.	2005 m.	2004 m.	2005 m.
Poliklinikos	0,22	0,24	0,21	0,22	0,86	0,80
Vietinės ligoninės	0,30	0,39	0,34	0,37	0,84	0,81
Respublikinės ligoninės	0,52	0,49	0,56	0,45	0,77	0,77
Kelių policija	0,50	0,61	0,48	0,52	0,95	0,85
Automobilių techninių apžiūrų centrai	0,29	0,32	0,30	0,31	0,96	0,88

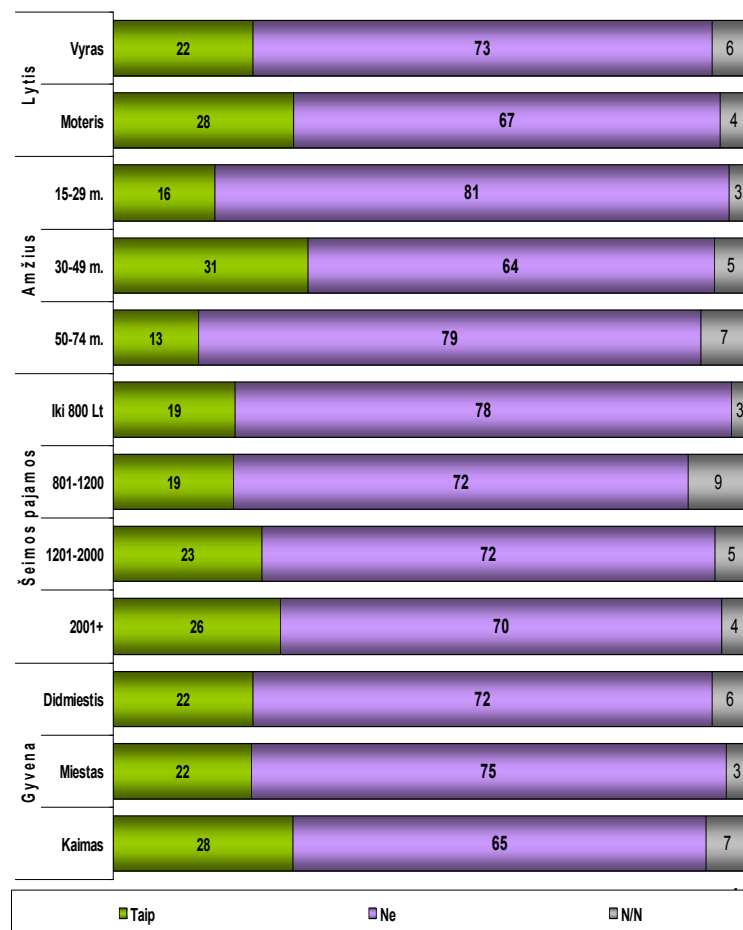
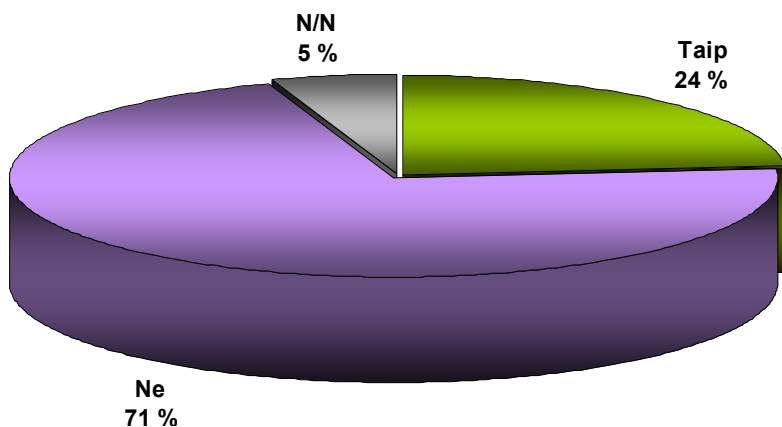
Patirtis: Ar naudojosi pažįstamų, dirbančių techninės apžiūros centruose, pagalba atliekant techninę apžiūrą %

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą)

N=371

RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS %

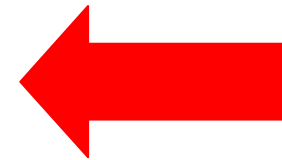
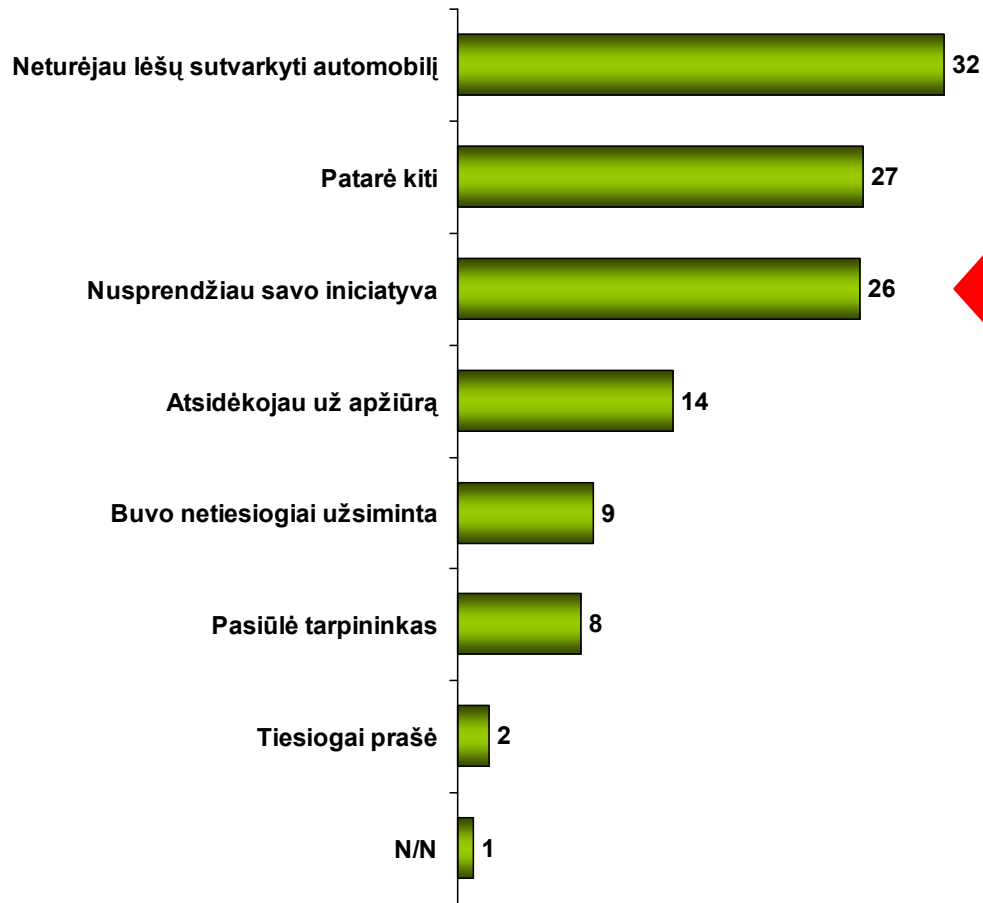
AR ATLIEKANT AUTOMOBILIO TECHNINĘ APŽIŪRĄ TAI DAROTE PER PAŽĪSTAMUS, KURIE DIRBA TAME TECHNINĖS APŽIŪROS CENTRE?

Patirtis: Kodėl neoficialiai atsilyginama už automobilio techninę apžiūrą? %

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir mokėję neoficialiai)

N=123

Dažniausiai neoficialiai atsilyginama pačių žmonių iniciatyva. Tokios elgsenos priežastis – automobilio techninė būklė, neatitinkanti techninės patikros keliamų sąlygų, kitų patarimai bei pačių apklausos dalyvių sprendimas, noras atsidėkoti už paslaugą. Tik 1 proc. šios grupės atstovų neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

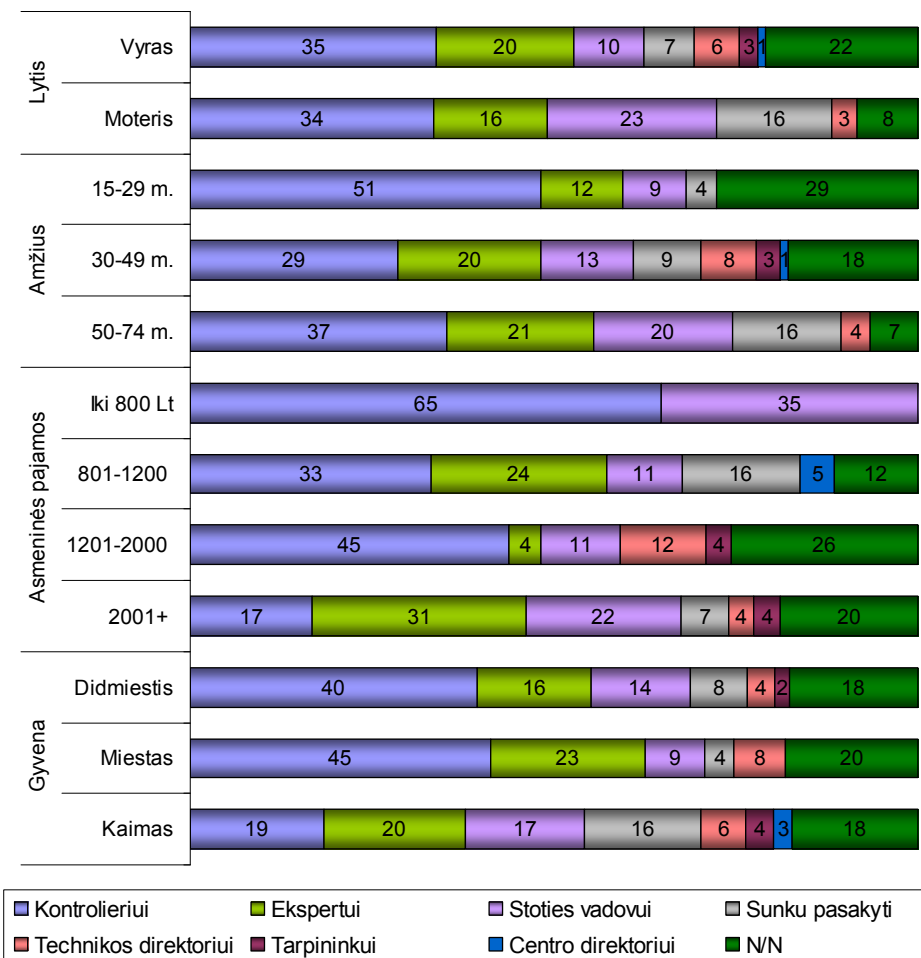
Patirtis: Kam skiriamas neoficialus atlygis %

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir mokėję neoficialiai)

N=123

RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS %

KAM BUVO SKIRTAS NEOFICIALUS ATLYGIS, KAI MOKĖJOTE PASKUTINĮ KARTĄ?

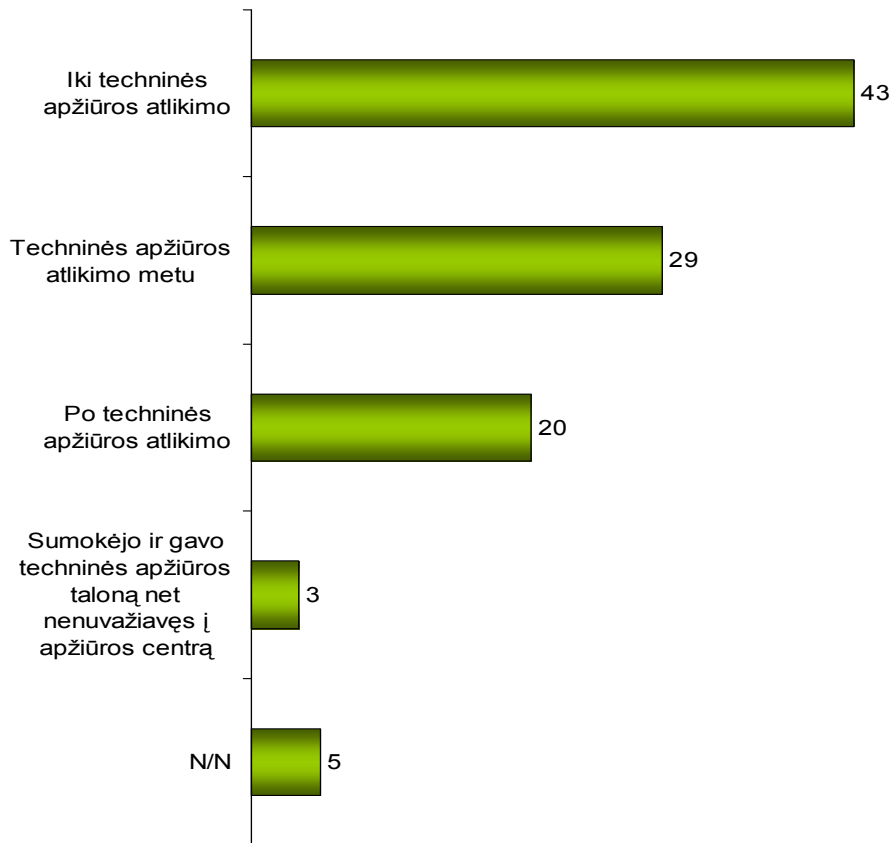

Patirtis: Kokiame techninės apžiūros etape mokama neoficialiai %

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir mokėję neoficialiai)

N=123

KOKIAME TECHNINĖS APŽIŪROS ETAPE NEOFICIALIAI MOKĖJOTE PASKUTINĮ KARTĄ?

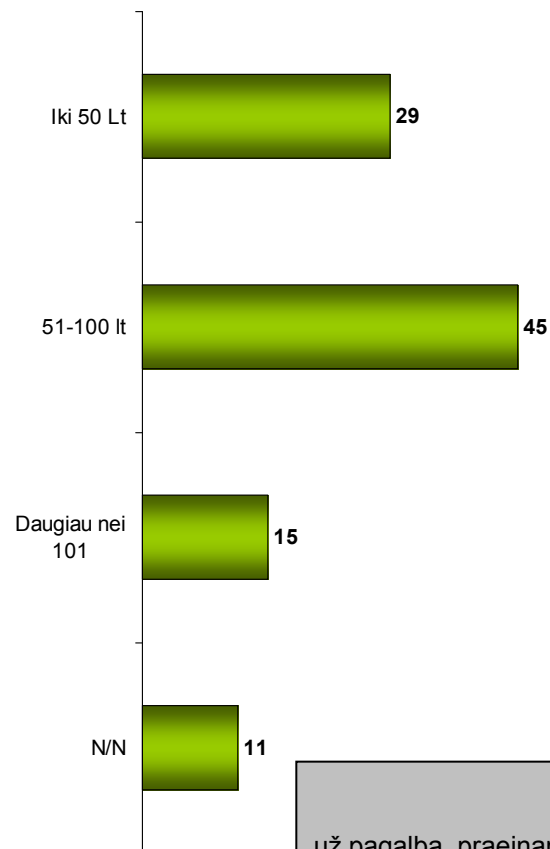

Dažniausiai atsilyginama iki automobilio techninės apžiūros atlikimo. Mažiau nei trečdalis neoficialiai mokėjo techninės apžiūros metu.

Patirtis: Kokio dydžio neoficialus atlygis duodamas už pagalbą praeinant techninę apžiūrą %

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir mokėję neoficialiai)
N=123

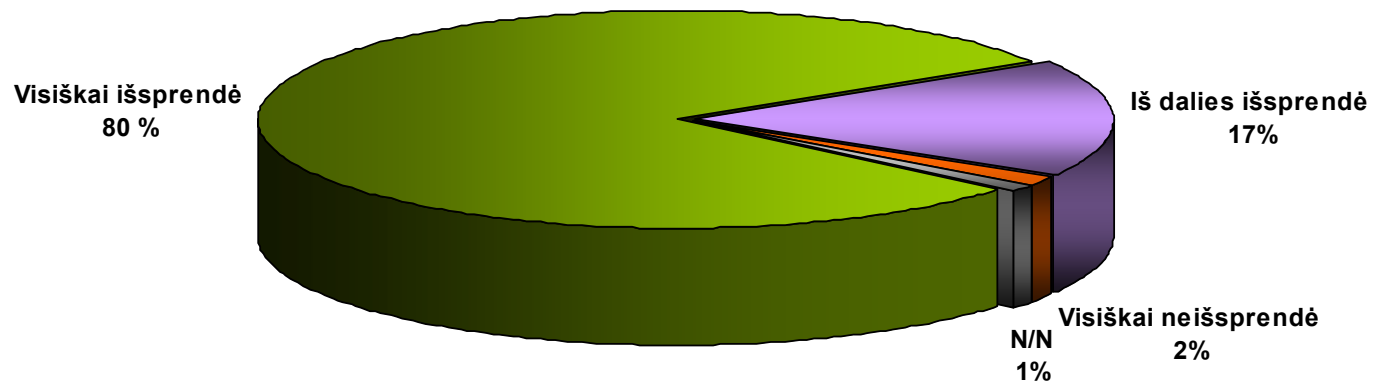
KOKIO DYDŽIO NEOFICIALŲ ATLYGĮ DAVĖTE UŽ PAGALBĄ PRAEINANT
TECHNINĘ APŽIŪRĄ, KAI MOKĖJOTE PASKUTINĮ KARTĄ?

Neoficialaus mokėjimo tarifai:
už pagalbą, praeinant automobilio techninę apžiūrą, dažniausiai mokama nuo 50 iki 100 litų.

Patirtis: Kiek neoficialus mokėjimas už techninę apžiūrą padeda išspręsti problemą %

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir mokėję neoficialiai)
N=123

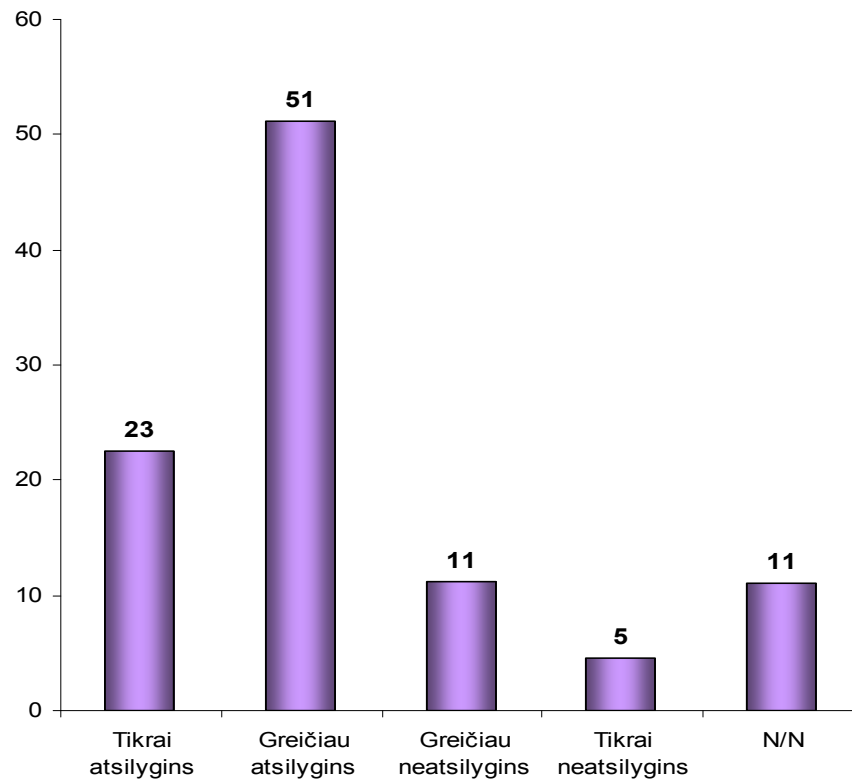

Neoficialus atlygis absoliučiai daugumai apklausos dalyvių, praeinant automobilio techninę apžiūrą, padėjo išspręsti jiems rūpimą problemą.

Antikorupcinis potencialas (nuomonė): Jei ateityje tektų atlikti techninę apžiūrą, ar atsilygintų neoficialiai %

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilių apžiūrą ir kuriems teko neoficialiai mokėti už automobilio techninę apžiūrą)

N=123

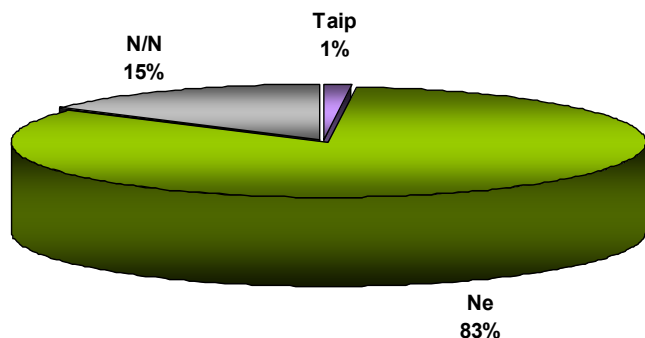
Tuo tarpu, dauguma apklausos dalyvių, kurie prisipažino mokėję už automobilio techninę apžiūrą, ir ateityje pasirengę mokėti.

Antikorupcinis potencialas (nuomonė): Ar pastebėję korupcijos atvejį automobilių techninės apžiūros centre, praneštų apie tai kuriai nors institucijai %

AR PASTEBĖJĘ KORUPCIJOS ATVEJĮ AUTOMOBILIŲ TECHNINĖS APŽIŪROS CENTRE, PRANEŠTŲ APIE TAI KOKIAI INSTITUCIJAI?

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir kuriems teko neoficialiai mokėti už automobilio techninę apžiūrą)

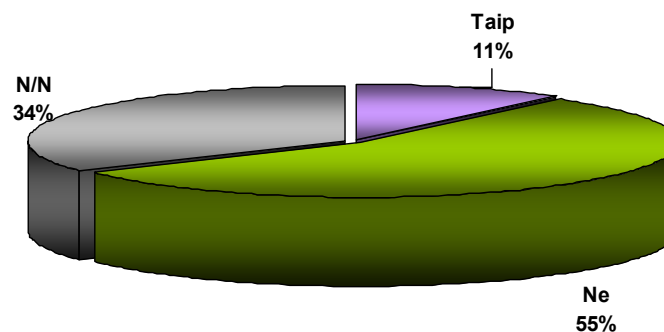
N=123

AR PASTEBĖJĘ KORUPCIJOS ATVEJĮ AUTOMOBILIŲ TECHNINĖS APŽIŪROS CENTRE, PRANEŠTŲ APIE TAI KOKIAI INSTITUCIJAI?

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir kuriems neteko neoficialiai mokėti už automobilio techninę apžiūrą)

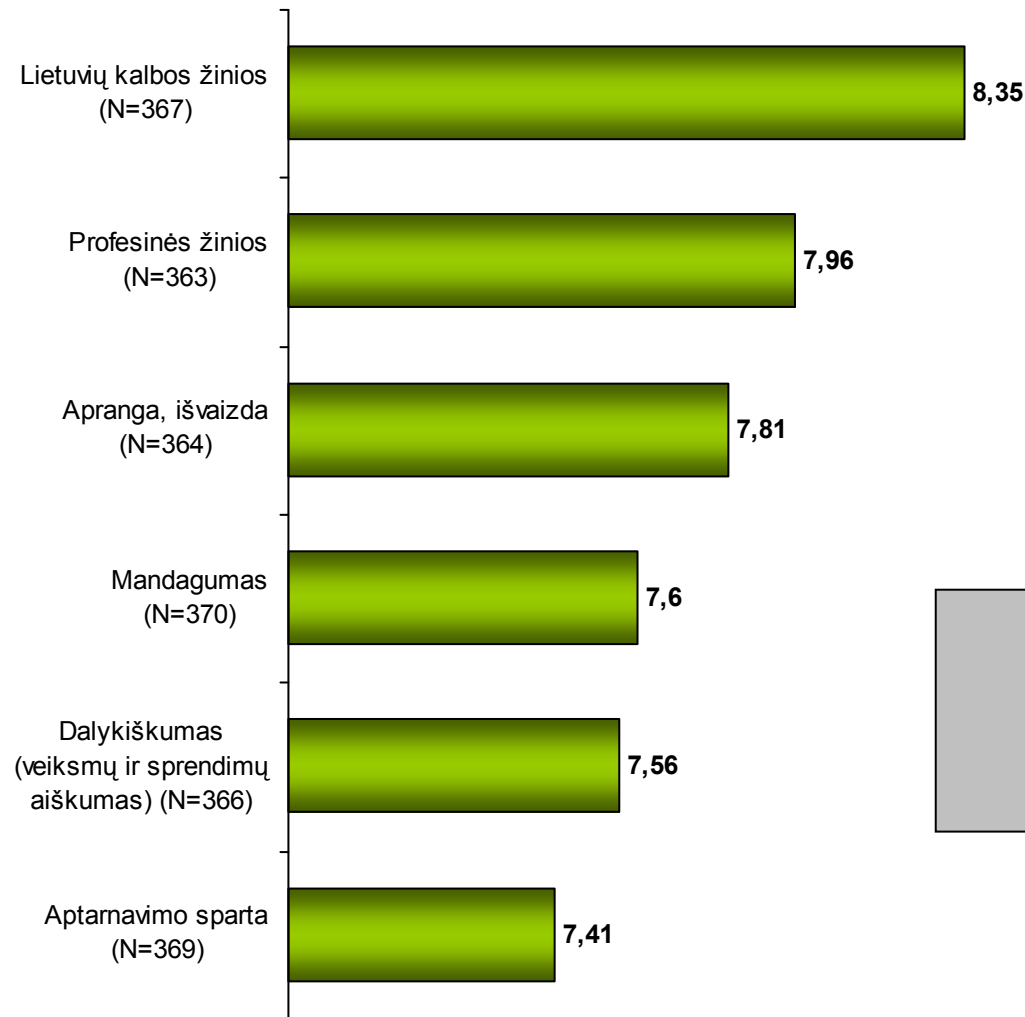
N=226

Apklausos dalyviai, kuriems neteko neoficialiai atsilyginti, dažniau laikosi griežtesnės pozicijos pastebėjus korupcinį atvejį automobilių techninės apžiūros centruose. Kita vertus, trečdalis šios grupės atstovų neturi nuomonės šiuo klausimu.

Paslaugų kokybės vertinimas: Klientų aptarnavimo kokybės automobilių techninės apžiūros centruose vertinimas pagal 10 balų skalę (vidurkiai balais)

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir vertinę aptarnavimo kokybę)

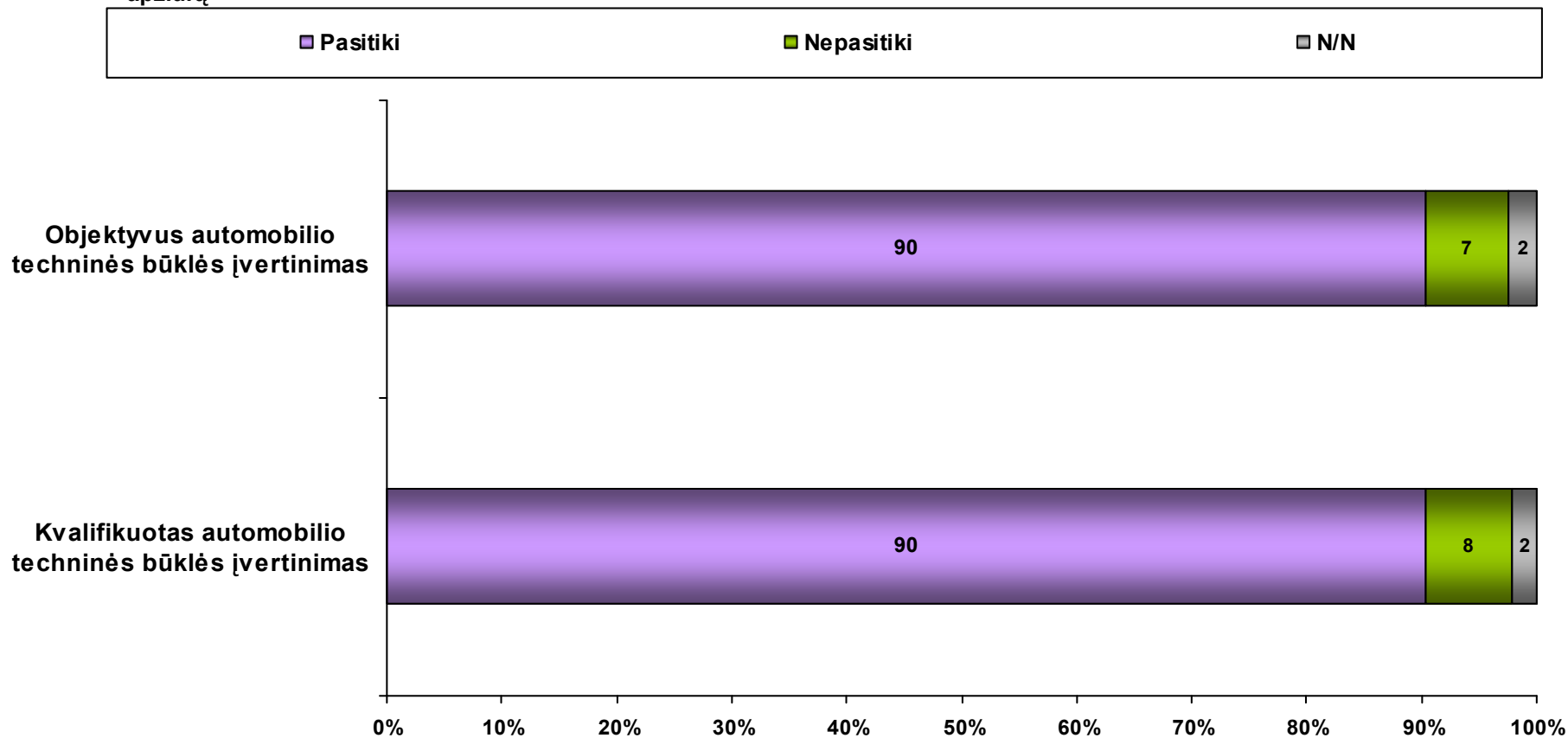
Klientų aptarnavimo kokybė visais išvardintais aspektais susilaukė teigiamo vertinimo.

Skalė: 1- labai blogai, 10- labai gerai

Paslaugų kokybės vertinimas: Pasitikėjimas automobilių techninės apžiūros centrų darbuotojų sugebėjimais %

N=371

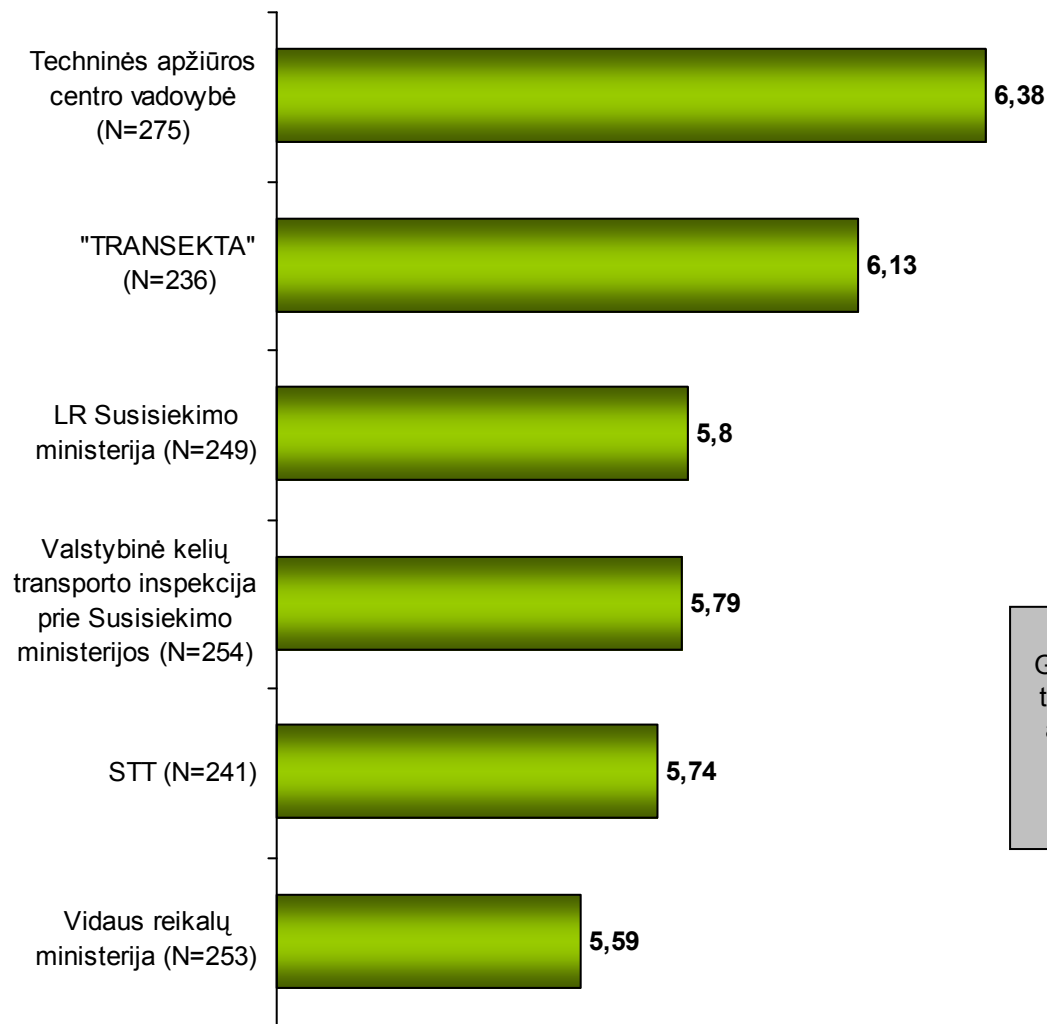
Respondentai, kada nors tvarkę techninę automobilio apžiūrą

Absoliuti dauguma šios grupės apklausos dalyvių pasitiki automobilių techninės apžiūros centrų darbuotojų profesine kompetencija ir automobilių techninio įvertinimo objektyvumu.

Paslaugų kokybės vertinimas: Institucijų pastangų didinti skaidrumą automobilių techninės apžiūros centruose įvertinimas pagal 10 balų skalę (vidurkiaai balais)

(Respondentai, kada nors tvarkę automobilio apžiūrą ir vertinę institucijas)

Geriausio vertinimo didinant skaidrumą automobilių techninės apžiūros centruose susilaukė techninės apžiūros centro vadovybė ir "Transeкта". Likusios išvardintos institucijos vertinamos kiek geriau nei vidutiniškai.

Skalė: 1- labai blogai, 10- labai gerai

Reprezentatyvi Lietuvos stambių ir vidutinių įmonių apklausa

- **Užsakovas:** Kelių transporto priemonių valstybinės techninės apžiūros įmonių asociacija „Transeksa“, Jungtinių Tautų vystymo programa (JTVP), Transparency International Lietuvos skyrius;
- **Vykdytojas:** VISEO;
- **Tyrimo uždaviniai:**
 - Įvertinti nuostatas apie automobilių techninės apžiūros sektoriaus skaidrumą;
 - Įvertinti informacijos šaltinius apie korupciją automobilių techninės apžiūros centruose;
 - Išanalizuoti Lietuvos stambių ir vidutinių įmonių patirtį automobilių techninės apžiūros centruose;
- **Apklauso metodas** – telefoninis interviu;
- Reprezentatyvi Lietuvos stambių ir vidutinių įmonių apklausa: imtis – 513 apklauso dalyvių;
- Atranka – dvipakopė, proporcinė stambių ir vidutinių Lietuvos įmonių atranka. Atrankos bazė - įmonių registro duomenų bazė, iš kurios atsitiktinių skaičių generatoriaus pagalba, buvo sudaryta atrankos imtis.
- **Paklaida:** +/- 4.5%
- Respondentai – asmenys, įmonėje atsakingi už įmonės automobilių techninę priežiūrą.
- **Apklauso atlikimo laikotarpis** – 2006 m. gegužės 10 – 23 d.

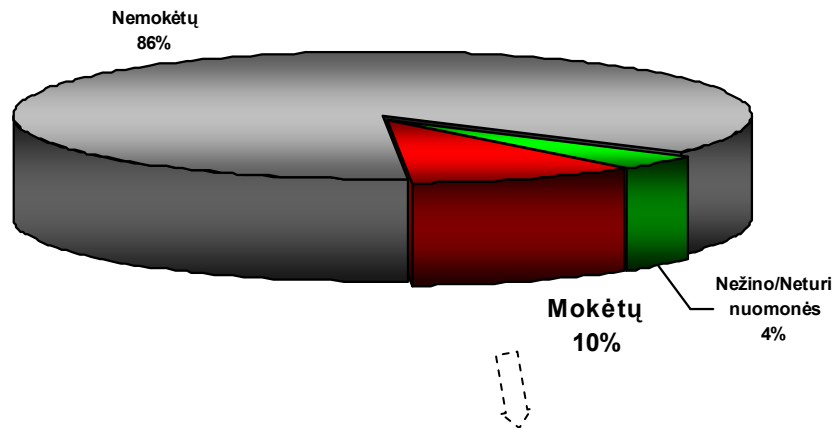
Dėmesio: analizuojama patirtis ir nuomonės tik stambių ir vidutinių Lietuvos įmonių.

Įmonių dydis apibrėžiamas pagal jose dirbančių darbuotojų skaičių. Stambios ir vidutinės įmonės - įmonės, kuriose dirba 10 ir daugiau darbuotojų.

NUOSTATA: KYŠIO DAVIMAS

AR JŪSŲ ĮMONĖ MOKĖTŲ NEOFICIALIAI, KAD ĮMONĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS PRAEITŲ TECHNINĘ APŽIŪRĄ?

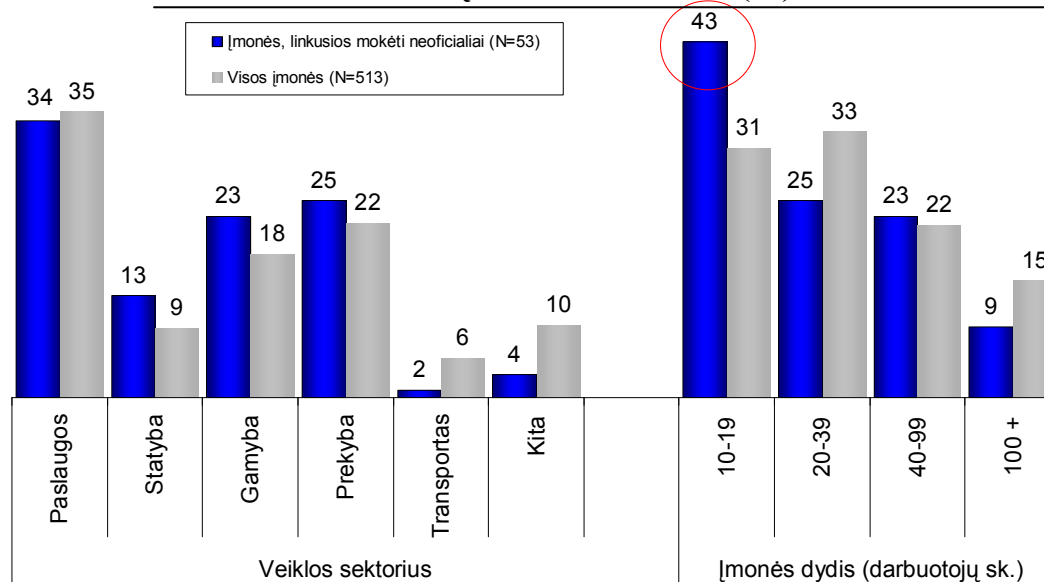
Visi respondentai (N=513)

Viena iš dešimties Lietuvos vidutinių ir stambių įmonių mokėtų neoficialiai, kad įmonės transporto priemonės praeitų techninę apžiūrą.

50% įmonių, linkusių techninės apžiūros centruose mokėti neoficialiai, anksčiau jau yra turėjusios kyšininkavimo patirties šioje sferoje.

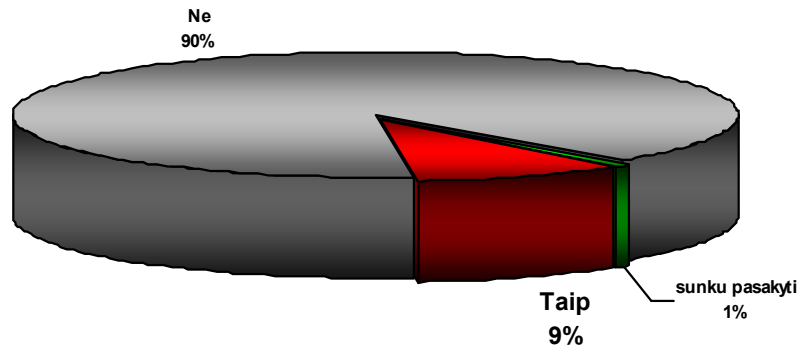
Charakteristikos įmonių, už automobilių techninę apžiūrą linkusių mokėti neoficialiai (%)

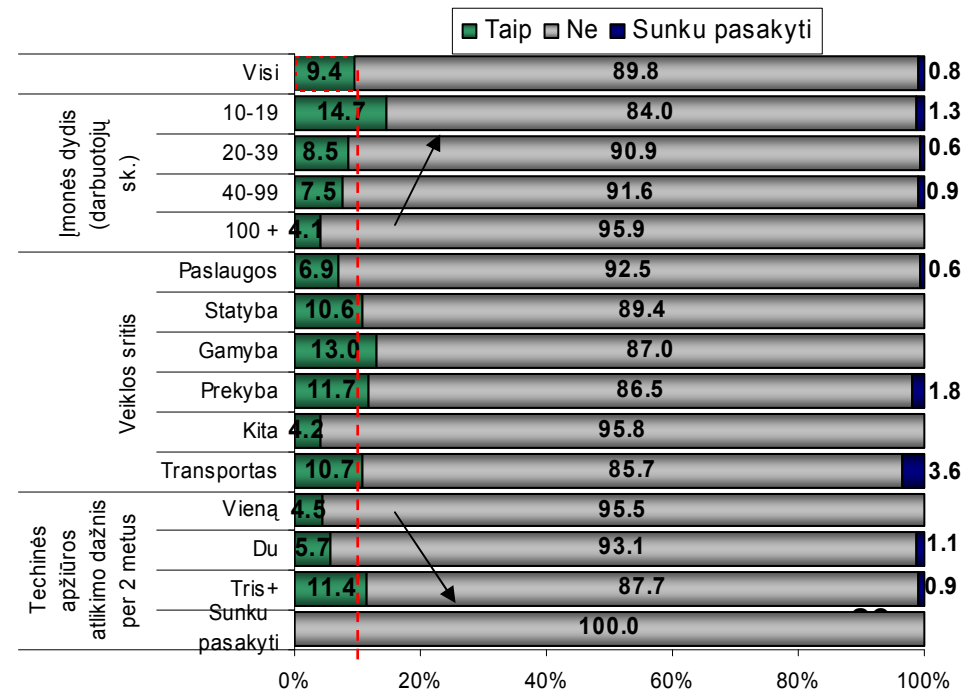
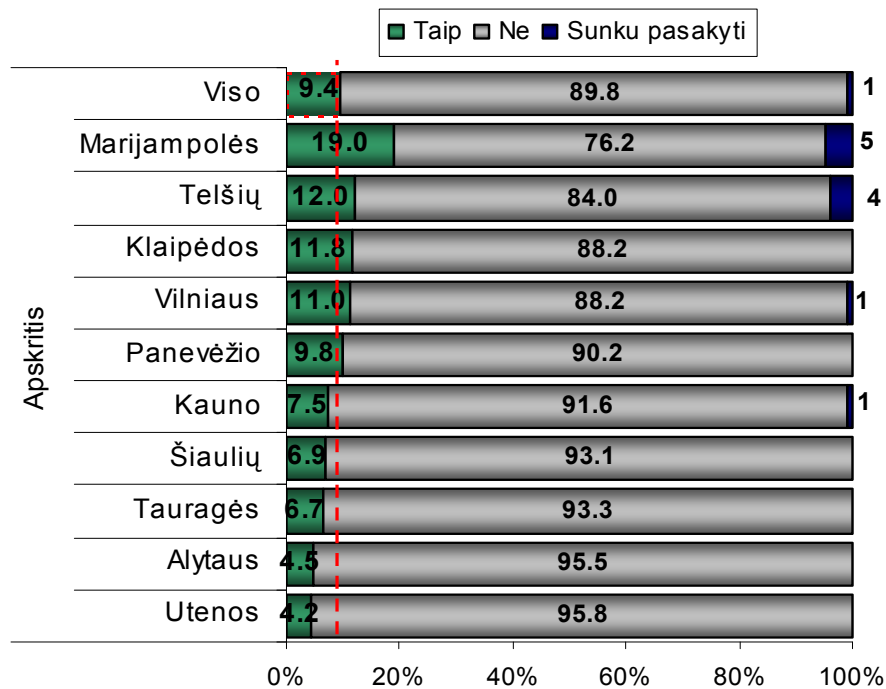
PATIRTIS: NEOFICIALŪS MOKĖJIMAI (KYŠININKAVIMAS) AUTOMOBILIŲ TECHNINĖS APŽIŪROS CENTRUOSE

AR ĮMONEI KADA NORS TEKO NEOFICIALIAI MOKĖTI UŽ ĮMONEI PRIKLAUSANČIŲ AUTOMOBILIO/IŲ TECHNINĘ APŽIŪRĄ?

Įmonės, turėjusios reikalų su techninės apžiūros centrais (N=500)

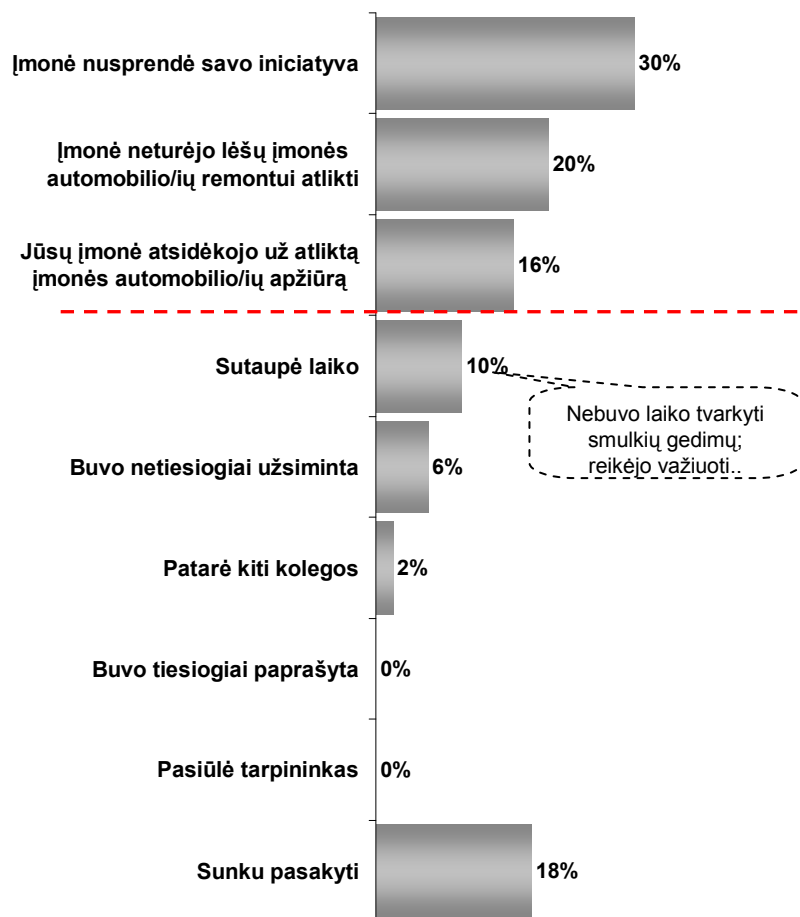

Beveik dešimtadalis apklaustų stambių ir vidutinių įmonių teigė davusios kyšius automobilių techninės apžiūros centruose.

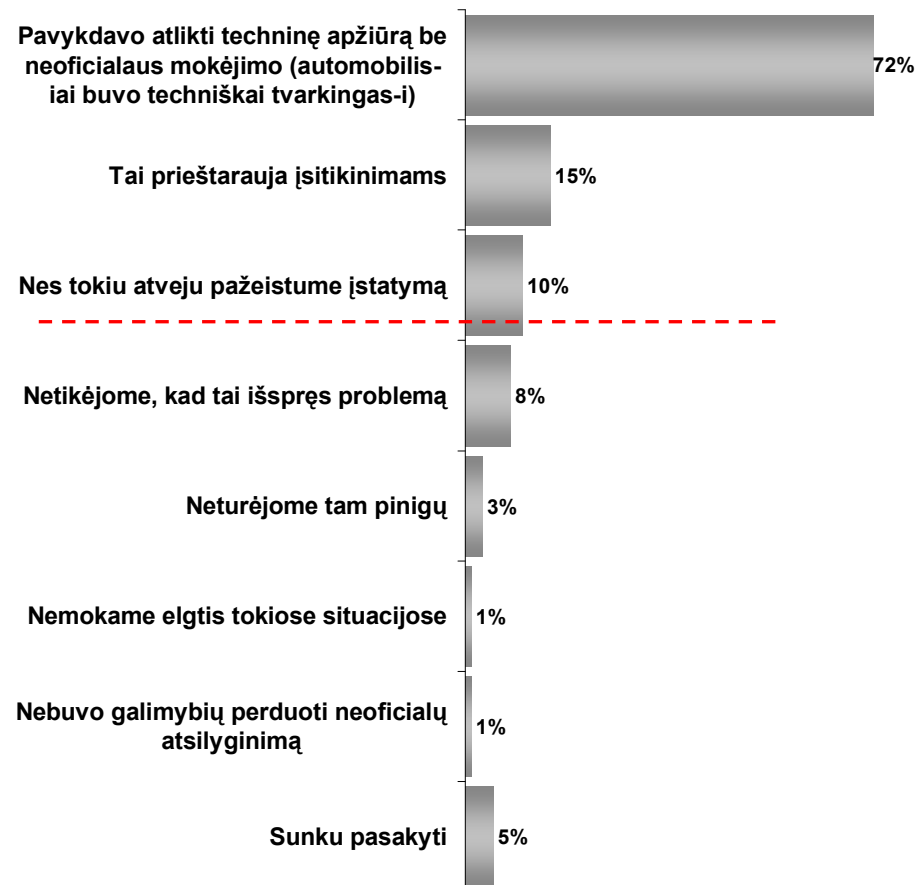

PATIRTIS: NEOFICIALAUS MOKĖJIMO / NEMOKĖJIMO MOTYVAI, PRIEŽASTYS

Kodėl įmonė neoficialiai atsilygino už įmonei priklausančių automobilių techninę apžiūrą paskutinį kartą? (N=47)

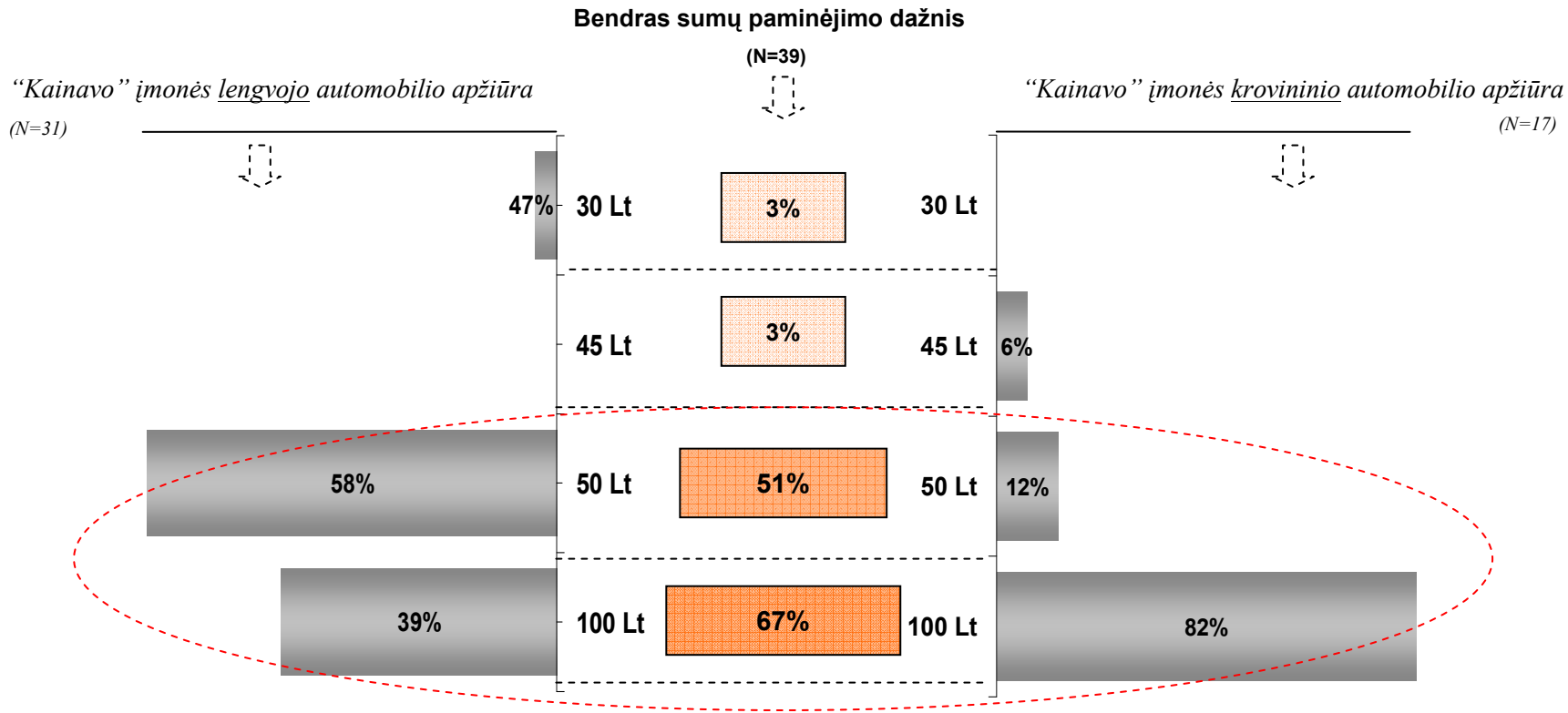

Kodėl įmonė nemokėjo neoficialiai už įmonei priklausančių automobilių techninę apžiūrą paskutinį kartą? (N=449)

PATIRTIS: NEOFICIALAUS ATLYGIO PINIGINĖS SUMOS

Kokio dydžio neoficialų atlygį litais Jūsų įmonei teko duoti už įmonei priklausančių automobilio/-ių techninę apžiūrą paskutinį kartą?

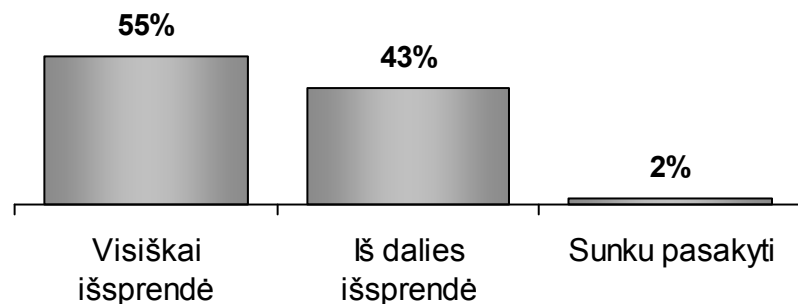

PASTABA: Bendras sumų paminėjimų dažnis apima ir lengvųjų ir krovininių automobilių minėtus neoficialius įkainius

PATIRTIS: KYŠININKAVIMO EFEKTYVUMAS IR PERSPEKTYVA

KIEK NEOFICIALUS MOKĖJIMAS PADĖJO IŠSPRĘSTI ĮMONĖS PROBLEMĄ PASKUTINĮ KARTĄ?

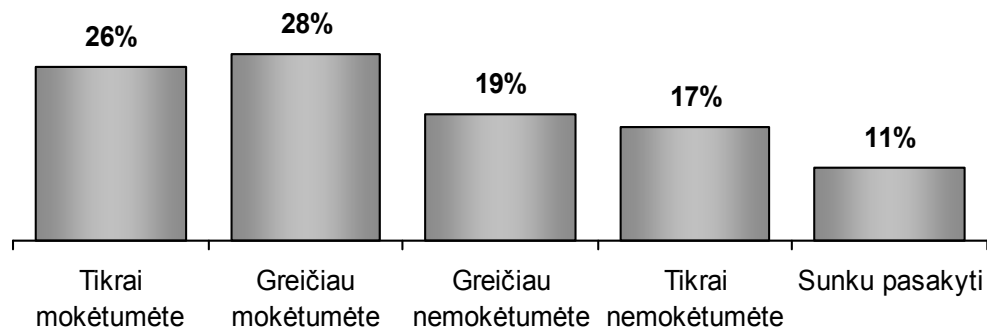
Įmonės, mokėjusios neoficialiai už automobilių techninę apžiūrą (N=47)

Beveik visoms įmonėms (98%), paskutinį kartą mokėjusioms neoficialiai, kyšis automobilių techninės apžiūros centruose padėjo visiškai ar bent iš dalies išspręsti apžiūros problemas.

JEI ATEITYJE TEKTŲ ATLIKTI JŪSŲ ĮMONEI PRIKLAUSANČIŲ AUTOMOBILIO/IŲ TECHNINĘ APŽIŪRĄ, AR JŪSŲ ĮMONĖ MOKĖTŲ NEOFICIALIAI?

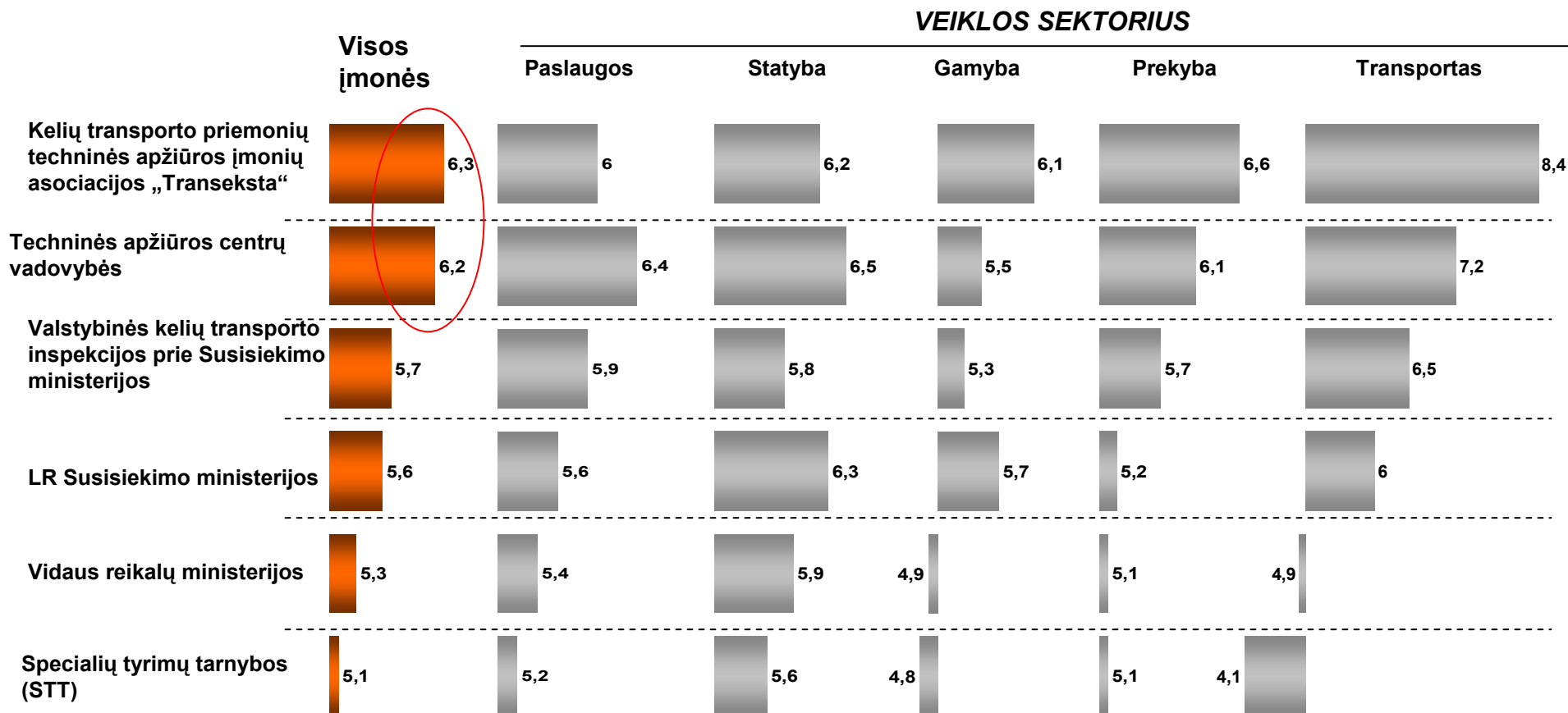
Įmonės, mokėjusios neoficialiai už automobilių techninę apžiūrą (N=47)

Šiek tiek daugiau nei pusė (54%) neoficialiai mokėjusių įmonių asmenų, atsakingų už įmonės automobilių priežiūrą, teigė, jog ir ateityje neoficialiai atsilygintų už įmonės automobilių techninę apžiūrą.

NUOMONĖ: ANTIKORUPCINIS POTENCIALAS

KAIP VERTINATE ATSAKINGŲ INSTITUCIJŲ PASTANGAS DIDINTI SKAIDRUMĄ TECHNINĖS APŽIŪROS SEKTORIJE?

Skalė: 1 – Labai blogai, 10 – labai gerai